

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO17/4415 din 06.09.2017

**la proiectul de lege
pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(Codul familiei nr.1316/2000, Legea nr.100/2001 privind actele de stare
civilă, Codul de procedură civilă nr.225/2003, Codul de executare
nr.443/2004, Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale)**

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.780/2001 privind actele legislative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție, aprobate prin Ordinul nr.179 din 17 noiembrie 2016 a directorului Centrului Național Anticorupție.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al inițiativei legislative este Guvernul Republicii Moldova, autor nemijlocit – Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art.6-11 din Legea nr.780/2001 privind actele legislative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional „*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate.”*

Proiectul legii și nota informativă la acesta au fost plasate pentru consultare publică pe pagina web a Ministerului Justiției www.justice.gov.md și pe portalul informativ www.particip.gov.md la data de 05.06.2016, fiind respectat termenul legal de 10 zile lucrătoare pentru ca părțile interesate să-și prezinte recomandările, obiecțiile și propunerile pe marginea acestuia.

Cu toate acestea, în compartimentul „Transparența decizională” autorul proiectului nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de lege. În consecință, se constată omiterea unei etape esențiale a procesului de asigurare a transparenței procesului de elaborare a deciziilor, statuată la art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Astfel, având în vedere că proiectul și nota informativă au fost plasate pe paginile oficiale web indicate supra, se constată respectarea, în mare parte, a rigorilor de transparență în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În cadrul notei informative autorul stabilește scopul proiectului: *„În sens strict, proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative își propune să îmbunătățească ariile care creează anumite dificultăți la soluționarea cauzelor civile, și anume se concentrează pe următoarele arii de intervenție:*

- *îmbunătățirea pregătirii pricinii pentru dezbateri;*
- *introducerea procedurilor simplificate și urgente pentru anumite cauze civile;*
- *introducerea unor prevederi anti-abuz, inclusiv reguli stricte pentru depunerea probelor și a obiecțiilor/referinței;*
- *îmbunătățirea căilor de atac. [...]*

În măsură egală, proiectul de lege urmărește să corespundă cerințelor de previzibilitate a procedurilor judiciare care decurg și din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și implicit jurisprudența CEDO. Ținând cont de sistemul justiției naționale, proiectul are în vedere eliminarea deficiențelor care au condus la hotărâri ale CEDO de condamnare a Republicii Moldova, atât pentru decizii judecătorești eronate, cât și pentru prejudicii cauzate de durată excesivă a procesului judiciar.

Din această perspectivă, proiectul are în vizor și găsirea unor soluții și remedii pentru eliminarea deficiențelor sistemului judiciar. Ținând cont că preocuparea esențială de asigurare a celerității soluționării cauzelor, concomitent cu îmbunătățirea calității actului de justiție, propunerile urmăresc să răspundă, atât în mod direct, cât și prin efectele preconizate, indiferent dacă este vorba de simplificarea formelor procedurale sau clarificarea căilor de atac, fapt ce are scop de responsabilizare a participanților la proces.”.

În urma expertizei efectuate se constată că prevederile proiectului servesc scopul declarat de către autor în nota informativă.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesul public de a perfecționa legislația procesual civilă și îmbunătățirea cadrului legal conexe de soluționare a cauzelor civile.

Întreaga societate va beneficia de un cadru juridic perfecționat care reduce posibilitatea abuzurilor și exclude posibilitatea tergiversărilor procesului civil, precum și optimizează durata de examinare a cauzelor civile.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă. În conformitate cu art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, proiectele de acte legislative sunt însoțite de „*nota informativă care include:*
a) condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;
b) principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui;
c) referințele la reglementările corespundente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză.”

Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite, necesitatea și temeiul elaborării proiectului, prezintă argumentarea de rigoare și analizează principalele prevederi cu evidențierea elementelor noi aduse în legislația națională, în conformitate cu prevederile art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative.

I.5.2. Argumentarea economico-financiară. Conform art.20 lit.d) al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină „*d) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură*”.

Implementarea prevederilor proiectului nu necesită alocarea unor mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat și autorul stabilește expres acest fapt în cadrul notei informative.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.19 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative „*textul proiectului de act legislativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

- c) se utilizează termeni adecvați [...] și de o largă circulație; [...]*
- e) terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia; [...]*
- g) se evită folosirea [...] cuvintelor și expresiilor [...] neutilizabile și/sau cu sens ambiguu;*
- h) se evită tautologiile juridice; [...]*”

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii și conflicte dintre prevederile

acestua cu reglementările altor acte legislative sau normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului modifică competențele judecătorilor și instanțelor judecătorești în administrarea cauzelor civile, prin accentuarea și fortificarea pârghiilor de sancționare a părților care tergiversează cauzele civile.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (Codul familiei nr.1316/2000, Legea nr.100/2001 privind actele de stare civilă, Codul de procedură civilă nr.225/2003, Codul de executare nr.443/2004, Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale) a fost elaborat de către Ministerul Justiției cu respectarea rigorilor de transparență stabilite de Legea nr.238/2008 privind transparența în procesul decizional.

Autorul prezintă o argumentare valabilă și suficientă în favoarea adoptării acestuia. Prevederile proiectului corespunde interesului public deoarece perfecționează legislația procesual civilă și cadrul conex acesteia - creează un mecanism nou de examinare a cauzelor civile cu valoare redusă; consolidează rolul judecătorului la faza pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare; modernizează regulile de citare legală și de comunicare a actelor de procedură; sporește gradul de responsabilitate a participanților la proces și a reprezentanților acestora; perfecționează regulile de aplicare a amenzilor judiciare; exclude unele categorii de cauze civile din competența generală a instanțelor de judecată; simplifică procesul-verbal al ședinței de judecată și examinarea cererilor în procedură specială ș.a.

Proiectul expertizat nu conține factori de risc și riscuri de corupție.

06 septembrie 2017

Expertii ai Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Roman Starașciuc, șef de secție

